

V. tabà i tabac Entabornir, V. estabornir Entabui-
xament, entabuixar, V. tabuixar Entacament, enta-
car, V. taca Entafarrar, entaferrar, V. tafarra En-
taforar, entaforall, entaforament, V. forat Entaia,
V. tallar Entalaiar, V. atalaia Entalecar, V. taleca
Entalemar, V. tàlem Entalentar, entalentós, V. ta-
lent Entall, entallar, entallador, entalladura, entalla-
ment, entallat, V. tallat Entamenar, V. contaminar
Entamerament, entamerar, V. contaminar +Entani-
mentres, V. mentre Entant, V. tant Entanyar, V. 10
tany Entapiat, V. tàpia Entapinar, V. tapí En-
tapir, V. atapeir Entapissar, -issat, V. tapis Enta-
pussar, V. tapar Entarimar, -mat, V. tarima En-
tarquimar, V. tarquim Entasconar, V. tascó Ènta-
si, V. tendir Entatxar, entatxonament, entatxonar, V. 15
tataxa Entaulada, entaulador, entauladora, entaula-
dura, entaulament, entaular, entaulat, V. taula En-
tebeir, entebidor, entebiamment, entebiar, V. tebi

ENTECCAR-SE i més sovint ENTECAT antiq.,
'contraure una malaltia crònica', amb el seu derivat
ENTECC, nom de tals mals, alteració d'*eticar-se, de-
rivat d'ètic 'tísic, molt flac', que es prengué del gr.
ἐπιτικός πυρετός 'febre constant, tisi' (ἐπιτικός 'ha-
bitual', derivat de ἔχω 'jo tinc', 'joestic'). □ 1.ª doc.:
entecat, fi S. XIII i S. XIV; entecar, 1460; entec, 1381.

Ja hi ha algun exemple d'entecat en Lull. «Fer de
malalt home sans / és la fi de tot bon metje; / l'espe-
cier no sab fetge / si és sans <'no sap si el fetge és
sa'> o entecat: / a ell no és comanar / sinó dar ma-
terials», Ausiàs CXXVIII, 505. El verb el tenim usat
transitivament en JRoig: «les monstroses / -- / si
van per l'hort / los arbres sequen, / maten, ente-
quen, / herbes si -n cullen», Spill, 9700. Entecat de
vegades sofreix la influència del germanisme tecca, fr.
teche, 'qualitat: mala o bona qualitat', prenent llavors
el matís de 'viciat, sollar, entacat': «regnaria / -- /
sobre'l seu poble, / ligat en coble, / tot entecat / per
lo pecat / qu'Eva tractà», Spill, 11727; i així sovint
en la *Questa* de Reixac: «tots sels qui en aquèste
Queste són antrats, antecats de visis terenals» (trad.
«ort e conchié des vices terriens», 94.1), «guarde bé
abans que tu-y éntas que tu no sias entecat, con yo
no son sinó --», «nagú qui sia entecat de malvats
visis» (trad. entechez, 151.2, 151.13).¹

Tant o més freqüent fou el derivat entec d'aquest
verb, que ja tenim en el *Libre de Fortuna e Prudència*
de B. Metge amb el sentit de 'malura, dany': «la ma-
jor part dels arbres / -- era ornada de fruits e de
vestiments rics / -- / e'l salze no -s veia sadoll / de
levar fruit; e lo perer / no -n leva ges, ne lo pomer, /
e l'oliver era tot sec, / e lo presseguer null entec /
rebia per calor del sol» (NCl. x, 65.25). Aquest subst-
tantiu pren sovint accs. translatívics, més morals que
físiques, especialment en les frases pendre l'entec 'ser
aclaparar per un mal' i l'oposada treure'n l'entec 'ar-
ribar a vèncer un mal': «car tots romanien - catius en
penyora, / d'aquells primer jorn - que Adam pres
l'entech; / mas des que lo món - en creu vos adora,
/ -- / romanen tots ara - en gran assocech» en 60

Jon Escrivà (veg. s. v. ENSOPEGAR); d'altra banda:
«vejam ara si 'n traurem l'entec —continuava, no po-
dent ocultar la seva satisfacció—, que li asseguro que
m'han fet posar els cabells blancs», MVayreda (*Sang
Nova* v, viii, 389).

Per als pastors dels alts Pirineus catalans, l'antec
és l'asma o ofec, particularment del bestiar: «naltris
hi deixem lo bestiar ben confiadament; i si no hi ha
cap maltempada durant la nit, l'andemà al matí les
trobem ben ascarrabillats: aguest aire que fa a la ma-
tinada è bo! per curar de l'antec», Joan Lluís (*Els
Pastors i les Estrelles*, p. 83). És també en aquest sen-
tit dels mals del bestiar, sobretot, que s'usa l'aranès
entecat, d'on el Tuc dera Entecada, en el trifini entre
Les Bordes, Bossost i Luixon, nom que hom refereix
a una ovella atacada d'aquiej mal. Per al català es pot
veure encara Spitzer, *LexikK*, p. 63; i per al castellà
entecado [Berceo] i entecar tr. [Juan Ruiz], etc.,
veg. DCEC 1, 300.

Amb un tractament més savi tenim el duplicat ètic
(únic que reconeix a la llengua comuna el Dfa.). El
tenim ja en els *Sermons* de StVicentF (1, 224), i en
JRoig («vell tossegós, / ètic e sec», 6978; «febra het-
tica: febris hectica, marasmus» (després de «lo tremo-
lar», p. 238). Ed. Fontserè (c. 1925, add. al DOrt.)
recomanava que s'ortografiés bètic per distingir-lo de
ètic 'moral', idea que potser valdria la pena d'adoptar.

DERIV.: Entecament [c. 1500, Cauliac]. Entecós.
Ètica (les ètiques 'tisi' mall.). Èticat [JRoig, Spill,
4647]. Ètiquesa [-quea, Spill, 6092, -quesa, Lacav.].

¹ Desorientats per usos com aquest i per grafies de
mss. orientals, alguns ho han pres per un derivat de
taca, d'on la grafia entacar (Dfa.); més valdria rec-
tificar-la.

Entegellar, V. tegell Entcixinat, -inar, V. teginat
Entelabrat, dissimilació d'entencbrat (TENEBRES)
Entelament, entelar, V. tel (TELA)

ENTELEQUIA, 'realització en un ésser d'allò que
ell és en potència', 'substància que té en si el seu
principi', 'cosa que només existeix mentalment', pres
del gr. ἐντελέχεια, compost d'ἐντελής 'acabat, per-
fecte' —derivat de τέλος, -λεος, 'fi', 'finalitat'— i
ἔχω 'jo tinc'. En Bernat Metge el veiem més com a
mot grec que català: «Galièn dix que la ànima era
complexió, altres que era cors; Aristòtil, que, après de
Plató, se acostà més a la veritat que-ls dessús anome-
nats, dix que era endelecheia, vocable grec que vol
dir continuat moviment perdurable» (*Lo Somni*, Riq.,
180.171); amb la pronúncia del baix grec (ντ = nd).
Coromines se'n serveix a *La Vida Austera*, i, amb el
sentit secundari, en *Les Gràcies de l'Empordà*: «Una
de les gràcies més subtils de l'Empordà --- són --- les
gestes que no han succèit i els projectes que mai nin-
gú realitzarà: són mentides que no són mentida, ente-
lèquies que s'adormiren en el camí de la veritat, sense
arribar-hi; un escolàstic diria que existeixen en po-
tència, sense convertir-se en acte» (xxxix, O. C.,
943b). Un altre cpt. de τέλος 'fi' és teleologia, teleolò-